

KRAAT TELE

10 13. aprill 93

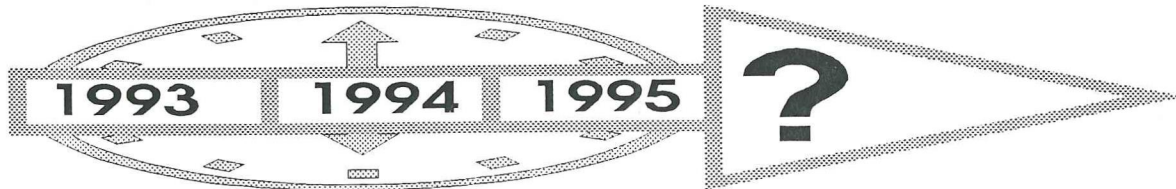
Lõpuks jäi mootor
seisma ja auto peatus.
Tuli välja, et bensiin oli
otsa lõppenud.
Oleks nüüd Gerda või
Nils siin...

(Palle)

LÕIGATA TORTI- SEE ON IMELIHTNE!

Möödunud teisipäeval toimus 6. korruse koosolekute saalis telereformi käsitleva mõtlemisharjutuse teine lugemine. Kuna ka seekord olid kohal vaid parimad parimaist, pakume veel parematele välja ülevaate seal räägitust.

Aeg läheb edasi iga sekundiga. See, millal ja mida teletordigatehakse, sõltub tegijaist. Ainuüksi raha, asjade ja (eriala)teadmistega ei ole võimalik midagi ära teha. Et asjad toimuma hakkaksid, on tarvis neid, kes TEGUTSEVAD. Ka tegutsemine on kapital (mis aga sageli kahe silma vahele jääb). Ja Hohensee joonistas skeemi. (vt. alla ja vasakule)

Mida saab inimene ettevõtlikkuse eest? Sõimata. Et kõik inimesed on tülikad ja rikuvad teiste rahu (Vaata Alice'i! Toim.). Tegelikult on aga just ettevõtlikkus see ressurss, mis asjad liikuma paneb. Rumal juht ei oska ettevõtlikkust hinnata ja seab sellega riski alla kogu oma organisatsiooni püsimise. Ongi hea, sest viletsat organisatsiooni pole kellelegi vaja. Tark juht teeb kõik selleks, et ettevõtlikkust soodustada ning loob parimad võimalikud tingimused tegutsemiseks.

Ka teletordi lahtilõikamine (muutmine) on tegutsemine. Ometi ei meeldi tordilõikamine kõikidele. Ajalugu on näidanud, et kõige suuremad reformide põhjalaskjad on keskastme juhid. See on arusaadav, sest muutuste puhul on nemad ka kõige täbaramas olukorras.

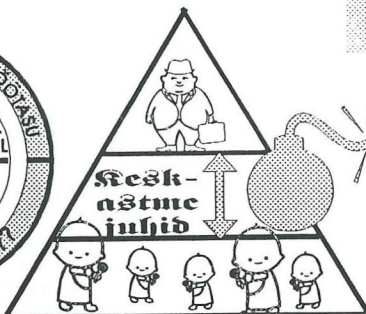
Ja Hohensee joonistas teiseskeemi. (vt. alla ja paremale)

Keskastme juhid peavad reformide käigus otsustama, kas astuda samm edasi (kõrgemale) või tagasi (mängust välja). Esimesel juhul tuleb neil end pingutada, konkureerida, riskida ning võtta suurem vastutus. Teisel juhul peavad nad leppima sellega, et nad pole enam "nii tähtsad inimesed". Siin tulebki mängu ettevõtlikkus: kas liigutan end või mitte. Ebaettevõtlik inimene on juba ette veendunud, et midagi ei saa ega pole mõtetki teha. See kõik polekski nii hull, kui säärane hoiak (professionaalne terrorism) ei hakkaks takistama teiste inimeste tegutsemist samas süsteemis.

Võimalikest maailmas läbiproovitud arengukontseptsioonidest soovitab Hohensee läänes 70. - 80. aastatel võitnud paradigmaatilist teed, kus ei ole nii, et ühed tahavad teha ja teised ei lase, ega ka nii, et ühed tahavad üht, teised teist. Tekitage ühtsete arusaamadega telecommunity (tõlkes võiks see olla "kooskond") ja minge suhtlemise, koostöö ja rahulolu teed. Nõus?

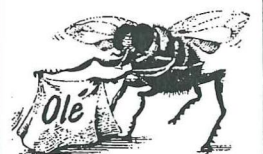
Kõiki, kes tahavad tegutseda ja enne tegutsemist aru pidada, ootavad oma 6. korruse nurgatoas nõukodalased. Aga järjekorrad on juba pikad!

Teletordi lõikamise peaproovi tegemiseks on "Telekraat" välja pannud kolm suurt ja uhket vana telekohviku kondiitri poolt valmistatud TELEORTI. Otsi oma leht põhjalikult läbi: äkki saad ühe tordi omanikuks just Sina. Talongiga tule "Telekraadi" toimetusse kohe täna, s.t. 13. aprillil enne kella kolme pärastlõunal. Kes hiljaks jääb, see ilma jääb!

all vasakul all paremal

"Tele-
kraat"
KÄIS
RIIGI-
KO-
GUS.

"TELEKRAAT" KÄIS RIIGIKOGUS

Härra Sulev Alajõe, Riigikogu kultuurikomisjoni esimees, teie inimesed ootavad praegu pikisilmi teleseadusandlust. Kas kultuurikomisjon tegeleb ka sellega?

Väljatöötamisega küll mitte. Seadusloome praktika on selline, et seaduseid valmistab reeglina ette valitsus oma algstruktuuride, ministriumide kaudu. Ministriumide spetsialistid võtavad tööle vastavaid asjatundjaid, kes valmistavad seaduse ette. Edasi läbib see justiits- ja rahandusministeeriumi ekspertiisi, kust jõuab meile. Meie arutame seda enne lõplikku vastuvõtmist. See on viimane etapp enne Riigikogu.

Aga selleks, et arutada kõiki seadusi, tuleb olla probleemidega jooksvalt kursis. See on üks põhjus, mille tõttu ma teleprobleemidega tegelen. Teine põhjus tuleneb sellest, et praegu, mil seadust ei ole, on sellega seoses Eesti Raadio ja Eesti Televisiooni ning Riigikogu vahel tühik. Meil puudub Eesti Televisiooni ja Raadio Nõukogu, kus tegelikult peaks otsustatama kõik ER-i ja ETV-d puudutavad küsimused. Sellepärast jõuavadki praegu väga paljud probleemid paratamatult ka meie komisjoni. Meil tuleb nendega tegelda, kuni seadust ei ole.

Kui kaugel teleseadus praegu on?

Seaduse ettevalmistamiseks on kultuuri- ja haridusminister moodustanud töögrupi, mida juhib härra Promet. Töögrupp aga seadust teha ei saa, ta saab arutada mingit valmiskirjutatud projekti. Ja selle projekti valmiskirjutamisega tegeleb praegu härra Enn Kopli, kes on teatavasti ETV jurist. Temale on selleks antud, kui ma ei eksi, 40 päeva ja ta peaks töö lõpetama aprilli lõpuks. Siis saab komisjon seda arutama hakata. Kas nüüd Riigikogu jõuab selle seaduse vastu võtta enne suvepuhkusele minekut - see oleks nii umbes jaanipäeva paiku - on äärmiselt kahtlane. Arvestada tuleb, et juriidiline ja finantseksperitiis võtavad ka omajagu aega ja et Riigikogu läheb enne suvevaheaja niikuinii umbe, sest arutatavaid probleeme on kohutavalt palju - lisaelarve ja muud tähtsad asjad. Oleks küll väga kahju, aga võib nii välja kukkuda, et see väga raske õiguslik reguleerimine pikendub sügiseni.

Mis sellest viivitumisest johtub?

Loodame, et päris allamäge see asja siiski ei vii. Eks me peame siis kultuurikomisjonis neid asju, mis nõuavad konkreetset lahendamist riigi tasandil, käsitlema; samuti kõiki küsimusi, mis puudutavad rahaasju. Vabanevate vene kanalite väljarentimisega näiteks peab tegelema kultuuri- ja haridusministeerium, ja selleks, et ministeerium saaks sellega tegelda, tuleb meil töötada välja ajutised mängureeglid. Kui seadus võetakse vastu, siis vajadusel neid mängureegleid kohendatakse, kui seaduseandjad leiavad, et üks või teine säte ei vasta ootustele.

Kas televisioon on valitsuses nüüd lõplikult propagandasaadusest kultuurinähtuseks arvatud?

Kui me räägime avalik-õiguslikust televisioonist, mis töötab suuresti maksumaksjate rahadega, siis see peab teenima mitte üksikute gruppide vaid Eesti üldsuse huvideid ja seisma vastu massikultuuri pealetungile; tootma, kui nii võib öelda, kõrgkultuurilisi saateid, mille hulka ma arvaksin eeskätt informatsiooni-, kultuuri-, haridus- ja miks ka mitte spordisaateid. Nii et sisuliselt on see töö, mida ETV-s tehakse, kui ma vaatame ministeeriumide, seotud kultuuri- ja haridusministeeriumiga.

Te olete lähemalt analüüsinud ka ETV-RTV suhteid. Kuidas hindate põhilepingut, mis seob ETV-d RTV-ga?

Üldiselt võib selle lepingu kohta öelda, et ta on väga deklaratiivne, üldisõnaline. Väga paljudes punktides viidatakse mingisugusele alalepingule. Ma olen teada saanud, et neid alalepinguid väga palju ei ole, viide on üldjuhul aastalepingule, mis ETV ja RTV vahel läbirääkimiste käigus sõlmitakse. Sellelepinguga luuakse Reklaamitelevisioonile minu jaoks arusaamatutel põhjustel täielik reklaamimonopol. Kogu selle lepingu kultuurisoonitus on küsitav. Rahalised suhted on jäetud äärmiselt ebamääraseks, midagi ühesõnaliselt välja lugeda ei ole võimalik. See haakub eelpoolöelduga, et leping on deklaratiivne. Kui juba lepingut sõlmida, siis tuleb milleski kokku leppida, mitte teatada, et kusagil mujal lepitakse milleski kokku. Ja lepingu lõpetamise tähtsaja fikseerimine ühe aastaga on ETV-le selgelt kahjulik.

Oma isiklikust vaatevinklist lähtudes ütlesin, et ma olen üldse igasuguse riigiettevõtte, -asutuse või -organisatsiooni sellise tegevuse vastu, mille käigus luuakse selle ettevõtte kõrvale mingisugune eraettevõtte või et riigiettevõtte hakkab osalema täiendavas majandustegevuses või mingit kolmandat moodi tekib äärmiselt ebamäärane suhe riikliku ja erasektori vahel. Sellised suhted on alati olukorda pingestanud, alati on tekkinud momente, et eraettevõtte tulused ei ole võimalik täpselt kindlaks teha. Siin, leian ma, on tegemist õigusliku vaakumiga, kus ei ole täpselt ära määratletud riigiettevõtete, -asutuste ja -organisatsioonide tegevus. Mul oli just äsja juttu ka riigivaraameti nõukogu esimehe härra Vitsuriga, kes toetas mõtet, et meil peaks olema üks korralik riiklikul omandil tegutsevate organisatsioonide seadus, milles määratletaks ära, milline on nende õigus eraettevõtluses osalemiseks. Riik on ikkagi omanik ja kas me tõesti saame omanikukesksest mõtteviisist nii kaugele minna, et riigi omanduses olev ettevõtte hakkab iseseisvalt majandustegevust arendama? Omanik peaks olema see, kes paneb oma ettevõtte mingis kindlas valdkonnas tööle ja on seega ka eesmärgid paika pannud. Mitte niimoodi, et mõõblimajad ja muud ettevõtted otsustavad, et nüüd me hakkame reklaamitelevisiooniga tegelema. See ei ole ainult ETV-RTV-vaheliste pingete kontekstis olemasolev probleem, vaid see on Eesti üldine häda, mida me kohtame igal sammul.

Nüüd konkreetselt mõned märkmed selle põhilepingu kohta.

* Lepingu päisesse on kirjutatud, et "Eesti Televisioon (edaspidi ETV) ja aktsiaselts "Reklaamitelevisioon" (edaspidi RTV) on täna sõlminud järgmise lepingu televisioonireklaami ja -saadete kohta". Igas lepingus täpsustatakse, kes on lepingut sõlminud organisatsioonide esindajad lepingut sõlmides. Siin seda tehtud ei ole.

* Üldsätetepunkt 1.1. näitab vast kõige paremini lepingu deklaratiivset iseloomu. Mida tähendab näiteks "Pooled kohustuvad rajama omavahelised ärisuhted usaldusele ja headele äritavadele ning juhinduma kõigi omavaheliste lepingute sõlmimisel mõlema poole huvidest"? Sellised mõisted, nagu "usaldus" ja "head äritavad" on äärmiselt mitmeti tõlgendatavad. Pealegi ma ei saa ikkagi aru, miks ETV oli selle lepingu sõlmimisel sunnitud minema seda teed, et pidi loobuma oma tähtsast staatusest Eesti ühiskonnas ja sõlmima lepingu, kusta hakkab suhetes RTV-ga lähtuma mõlema poole huvidest? Kas ETV-l on normaalses ühiskonnas õigus sellist otsust vastu võtta? Peamise raha oma tegevuseks saab ETV siiski maksumaksjate käest - järelikult peaks siin olema rohkem kaasärääkimisõigust

just maksumaksjatel, olgu need siis rahva esindajad Riigikogus või muud moodi avalikkuse esindajad, aga kaasärääkimisõigus peaks neil olema.

* Punkt 1.2.: "Pooled teevad koostööd saadete hankimisel ja peavad koostöös läbirääkimisi lepingute sõlmimiseks, mis pakuvad huvi mõlemale poolele. ..." Määratlus "mis pakuvad huvi mõlemale poolele" on segane ja võib olla riigile või siis Eesti ühiskonnale kahjulik.

* Punkt 1.3.: "Pooled kohustuvad mitte kasutama oma saadete ja reklaami tootmisel teise poole teenistuses olevaid või teise poole teenistusest vahetult lahkunud töötajaid, kui selleks pole eraldi kokku lepitud." Siin tundub olema vastuolu töölepingu seadusega, kus kohustatakse ette, kuidas üks või teine organisatsioon kasutab nende organisatsiooni teenistuses olevaid töötajaid. Seadus on kõrgeim akt ja kõik lepingud, mis sõlmitakse, peavad olema seadusega kooskõlas.

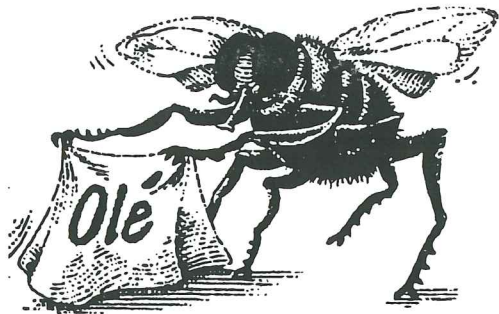
* Samas punktis öeldakse veel, et "Pooled lähtuvad ühtesest alustest honorari maksmisel." Küsiks, mida tähendavad "ühtsed alused honorari maksmisel"? Ja lubage mul kahelda selles, et ETV-s ja RTV-s makstakse honorari ühtedel alustel, s.t. ühepalju.

* 2. peatükis "Programmid ja saated" loeme me esimesest punktist, et "Ajavahemikus 01. 06. 92 kuini 31. 08. 93 RTV müüb ETV reklaamiaega ning toodab ja vahendab ETV-le saateid, ETV aga edastab neid saateid oma programmis." Kui me vaatame aga lepingu sõlmimise kuupäeva, siis on see 1. juuli. Seega on tegemist omamoodi juriidilise pretsedendiga, kus leping sõlmiti tagasiulatuva jõuga.

* Selleski punktis on sõnastus umbmäärane ning mahud, mille ulatuses RTV saab ETV-s eestriise minna, on määratlemata. Ma saan aru, et see on jäetud jällegi aastalepingu kehtestada, kuid miks sellisest meetodist lähtutud on, jääb mulle arusaamatuks.

* Punkt 2.2. ütleb: "Arvates 01. 09. 93 e - tab RTV oma programmi ETV-ga sõlmimata rendi - lugu alusel ning müüb reklaamiaega oma ja ETV programmi." Tekib küsimus, et kui RTV-l ei ole oma kanalit, siis mismoodi on mõeldud seda realiseerida? Siit võib ainult teha oletuse, et lepingu sõlmimisel arvati, et sel hetkel - 01. 09. 93 - on RTV käsutuses kindlasti juba mingi kanal. Võib olla viitab sellele ka järgmine lause "ETV toetab RTV taotlust oma programmi edastamiseks vajaliku tegevuslitsentsi saamiseks." Miks peaks ETV ühte konkurenti toetama litsentsi saamisel, jääb mulle arusaamatuks. Samamoodi võiks riigiettevõtte "Raudtee" deklareerida, et toetab mõne erafirma, kes hakkab niisamuti raudteeteenuseid pakkuma, litsentsi saamist. Ma arvan, et kommentaarid on ülleriisid.

* Punkt 2.3.: "RTV poolt ETV programmi toodetavate ja vahendatavate, edaspidi aga RTV oma programmis edastatavate saadete maht ning liigid fikseeritakse pooltevahelistes aastalepingutes, lähtudes taotlusest, et 2/3 saadetest oleks välis- ja 1/3 kodumaiste tootjate toodetud." Miks selline määratlus? Siit tuleb välja vaenulikkus Eesti kultuuri suhtes. Välismaalt ei tule kindlasti selliseid saateid, mis meie kõrgkultuuri toetavad ja arendavad; ei tule selliseid saateid, mis eesti keele arendamisele ja õpetamisele kasuks tulevad. Täna see päeva seisuga on näha, millised on need saated on, mida RTV meile näitab. Ma ei julge neid väga kõrgtasemelisteks hinnata.

* 3. peatükk "Reklaam" punkt 3.1. sätestab siis RTV-le ainuõiguse müüa reklaamiaega: "RTV-l on ainuõigus müüa reklaamiaega kommertsreklaami edastamiseks ETV kasutusse antud televõrgus." Ma arvan, et ka punkt 4.3., kus öeldakse, et RTV tasub "reklaamiaja müügi ainuõiguse eest ETV-le igaks aastaks eraldi kokku lepitava osa oma programmi reklaamiaja müügist saadavatest tuludest...", siiski seda olukorda ei päästa. Kui Eestis viibis hr. Werner Rumphorst (EBU juriidilise osakonna direktor. Toim.), siista viitas muuhulgas ka sellele, et vastavad praktikad on näidanud, et üldjuhul ei ole võimalik kõiki tulusid kontrollida, midagi läheb ikkagi laua alla. Ma ei kavatse midagi konkreetselt väita ega kedagi süüdistada, selleks piisab mul faktid. Klassikalisest turumajanduslikust riigist lähtudes ei saa aga kuidagi toetada mingisuguse monopolit tekkimist. Kui ETV oleks samuti säilitanud õiguse reklaamiajale, siis oleks meil juba mingisugune konkurents välja kujunenud. Praegusel juhul on tegemist klassikalise monopoliga.

Lepingujutust korraks kõrvale minnes: kummaline on see, et ETV on andnud RTV-le AK-eelse ja -järgse aja. Loogiline oleks, et RTV oleks sunnitud tegema väga häid saateid selleks, et rahvas neid vaadates ka reklaami vaataks; et RTV-i oleks võimalik sinna reklaamiaega müüa. Praegusel juhul võivad nemed eestriisse lasta mitte kõige paremaid saateid ja neil on kindlustunne ikkagi olemas: nad saavad oma reklaami edukalt müüa, kuivõrd AK on ju meie peamine infoaade ja väga laialt vaadatav. Mis kaalutlustel ETV just selle aja ära andis - sellega ei saa ma nõus olla.

* Peatükk 4. "Rahalistes suhted" on tervenisti ebakonkreetne. Viidatakse täiendavalt kokkulepitavatele rentidele, proportsionaalsele osale jne. Sellisest sõnastusest ei ole võimalik mingisuguseidki järeldusi teha, millised rahad täpselt liiguvad, kõik on jäetud aastalepingus hooleks.

* Peatükk 5. "Lõppsätted" on punktis 5.2. öeldud, et "Käesolev leping loetakse jõustunuks 01. 06. 92 ning see kehtib tähtajalt. Mõlemal poolel on õigus leping lõpetada, teatades sellest teisele poolele kirjalikult vähemalt üks kalendriaasta ette". See "üks kalendriaasta" on jällegi riigile kahjulik. Ühe aastaga tavaliselt organisatsioonide hagemisõigused tsiviilkoodeksi § 81 järgi lõpevad ja etteteatamistähtaeg on reeglina 1-3 kuud. Mitte üks aasta, nagu selles lepingus siin kirjas on.

* Sellele lepingule on ETV poolt alla kirjutanud härra Shein. Kui vaadata ETV põhimäärust, siis seal on öeldud, et ETV peadirektor juhivad ETV tööd ning esindab ETV-d kõigis organisatsioonides. Järelikult on rikutud ETV põhimäärust, sest 1. juuli seisuga ei olnud ETV peadirektoriks hr. Shein vaid oli hr. Siimann. Ja loomulikult veel see, et leping hakkis kehtima kuu aega allakirjutamisest varem.

Mis te arvate, miks see leping siis selline on nagu ta on?

Ma arvan, et siin ei ole väga kunstlikke põhjuseid vaja otsida. Tegemist on Eestis üldse väga laialt levinud õigusliku reguleerimatusena ja kontrolli puudumisega. Me teame neid tendentse, et riigiettevõtete juhtkond ei ole pöördunud riigiettevõtte nõrkasid kohtasid panna paremini tööle, vaid nõrgad kohad on püütud panna kasumit teenima alternatiivse organisatsiooni kaudu. Selle asemel, et tõhustada organisatsiooni, võib-olla koondada natuke koosseise, vaadata üle, kas need nõrgad kohad, mis organisatsioonis on tekkinud, on

vajalikud või mitte, selle asemel jäetakse see eba-määrasessesse seisu. Paljudel juhtudel jätkub allaminek ja ettevõtete juhid, kes näevad, et tegelikult organisatsiooni nõrk koht oleks niisugune soodne tulutegemise- allikas, ühel hetkel moodustavad midagi organisatsiooni kõrval. Mul ei ole vähimatki kahtlust selles, et hr. Siimann lõpuajadel ETV peadirektorina tegutses teadlikult selle nimel, et endale luua soodne töökoht, et luua monopolne situatsioon. Me teame, et igasugune monopol vähendab küllaltki piiramatut õigust hinna reguleerimiseks ja hindu ei reguleeri sel juhul mitte turg vaid reguleerib ikka ja ainult see üks monopolne turul olev organisatsioon. Ka see on tähelepanuväärne, et lepingule on alla kirjutatud hr. Shein. Küllap see on märk sellest, et hr. Siimann püüdis vähemalt niipalju ettenägelik olla, et mitte, piltlikult öeldes, iseendaga lepingut sõlmida.

Lepingu väljatöötamisel tehti üks suur viga. Nimelt vaadati ainult 80 km põhja poole ja võeti soomlaste mall ette, kusjuures ka mitte kõige õnnestunumalt. Kui selle ikkagi oleks läbi lugenud üks tugev jurist, siis ei oleks selliseid apse seal lepingus sees saanud olla. Aga viga tehti tõepoolest sellega, et ei vaevunud uurima isegi teiste Põhjamaade, rääkimata Euroopa maaade vastavat praktikad, kogemusi. Soome mudel võeti üle lähtudes küllaltki subjektivistsetest ja võiks öelda, et ka isikliku huvi kaalutlustest. Ma arvan, et kõik need hädad on alguse saanud sellest, et kogu see lepingu ettevalmistamine käis väga ühepoolsest. Selliste tehingute sõlmimine ei tohiks olla ETV enda pädevus. Sellepärast meil ongi vaja seadust ja Raadio-Telenõukogu, et sellised asjad otsustataks ikkagi õigel tasemel.

Mida peaks ETV praeguses situatsioonis tegema?

ETV peaks tegema kõik selleks, et see leping lõpetada. Ma näen ETV finantsallikatena põhiliselt kolme komponenti:

1. Telemaks. Eesti ei pääse telemaksu sisse-seadmisest. Seda teed tuleb meil minna. Siis inimesed maksavad konkreetselt selle eest, mida tarbivad.

2. Riigieelarve. Me ei pääse ka sellest, et riik toetab ETV-d oma eelarvest.

3. ETV-i peab olema võimalus reklaamiga endale raha juurde teenida. Selleks, et see kolmas komponent realiseeruks, on vaja asjad ETV ja RTV vahel selgeks rääkida. Praeguses olukorras see 3. komponent ei saa õigesti realiseeruda. Ta toimib ainult selle raha ulatuses, mida RTV praeguste sõlmitud lepingute alusel ETV-le annab. Aga kui ETV tahab praegu teha mingit head saadet ja leiab selleks sponsori, siis minu arusaamist mööda ei ole tal vastavalt praegusele lepingule õigust saadet toetavat firmat reklaamida. Reklaami ainuõigus kuulub RTV-le.

ETV-i tuleks praegu selle lepinguga kõvasti tööd teha. Ma pean ütleva Hagi Sheini kiituseks, et ta on tõepoolest hakanud tegutsema kui Eesti TV peadirektor. Ta saab aru, et ETV-i on Eesti ühiskonnas äärmiselt tähtis koht täita. Selleaastase lepingu vaidlemisel RTV-ga on härra Shein asunud õiglaselt ETV õiguse ja koha eest seisma. Ma kiidan tema tegevuse igati õigeaks.

Küll aga on RTV põhikirjas näiteks kirjas selline asi, et ühele aktsionäridele ei tohi kuuluda üle 20% RTV aktsiatest. See tähendab jällegi seda, et otsustusõigus RTV asjades ei saa muutuda ETV kasuks - põhikiri on niimoodi koostatud ja leping niimoodi sõlmitud, et tühistada saab seda üheaastase etteütle misega. Nende aktidega on loodud kõik tingimused selleks, et olukorda ei oleks võimalik ETV poolsest ETV kasuks muuta.

Tulevik?

Ma ütlen julgelt välja, et kui teleseadus saab valmis, siis selle rakendamise osas võivad olla mõningad paragrahvid, mis sellise olukorra muudavad. Seadus on, nagu ma ütlesin, ülim akt Eesti ühiskonnas ja seaduse vastuvõtmisel tuleb kõik need aktid, mis on seadusega vastuolus, viia seadusega kooskõlla. See on väljapääs, mida saavad seaduseandjad tekkinud olukorra korrigeerimiseks ette võtta. Aga ma muidugi ei välista ka seda, et ETV püüab selle olukorra muutmiseks ise samme astuda ja läbirääkimistega asja enda kasuks lahendada.

KAS SULLE MEELDIVAD KOOSOLEKUD VIII

KUIDAS TEHA NII, ET SINU JUTT INIMESTELE MEELDE JÄÄKS?

Mind ajab alati naerma, kui keegi mõnes olukorras ütleb: "Seda viimast juttu ärge võtke arvesse, see unustage ära!" Siis on kindel, et just see (ja halvimal juhul ainult see) jääbki kuulajale meelde. Kujuta näiteks ette, et keegi palub Sul mõelda ükskõik millest, ainult mitte elevantidest. On kindel, et juba samal momendil hakkad Sa mõtlema ainult elevantidest.

Sellega seoses ongi mul üks soovitus: kasuta kellegi küsimust selleks, et sealt lühikese vastuse järel oma (ettevalmistatud) teemale üle minna. Võid olla kindel, et oled tähelepanu keskpunktis. See võte oleks lausa nagu koosolekute jaoks loodud. Ainult pea meeles: alati tuleb enne vastata küsimusele. Kohe seejärel võid välja käia oma jutu.

Ja veel. Mitte miski ei vii Sinu mõtet paremini kuulajani, kui mingi isikliku seiga kirjeldamine. Sellel on kaks põhjust. Esiteks - see, mis kellegagi on juhtunud, pakub inimestele huvi ja nad hakkavad kaasa mõtlema. Ja teiseks - isiklikult läbielatud on kergem värvikalt ja kõitvalt jutustada. Mida rohkem draamat ja nalja, seda parem. Kuid ainult ühel tingimusel - see kõik peab olema tõsi.

Sellest lähtudes võime järeldada, et edu huvides on sageli meie sõnadest tähtsam see, kuidas me neid esitame. Tegelikult polegi koosolekud muu, kui n.ö. kauplemise koht. See, kuidas Sa oma mõtteid välja pakud, määrab nende mineku. Ja see kõik on tegelikult suures osas õpitav. Siia juurde väike märksõnastik:

ESINEMISTEHNIIKA	KUIDAS SAAVUTADA
1. Väljendusrikkus ja miimika	Tunne ennast hästi ja ela oma jutule kaasa!
2. Veenvus	Usu ise oma juttu!
3. Kehakeel ja zhestid	Lase end vabaks ja ära mõtle sellele, et esined!
4. Silmside	Vaata oma kuulajate silma!
5. Energia	Suhtu ise hästi sellesse, millest Sa räägid!
6. Usutavus	Räägi tõtt!
7. Emotsionaalsus	Anna vaba voli oma tunnetele!
8. Häälatoon ja kõnetempo	Kujutle end viiulimängijaks! Monotoonsus uinutab!
9. Naeratus	Mõtle millegi toredata peale!
10. Isikupärasus	Näita oma jutu kaudu, missugune Sa oled!

Kuulutame hr. Kaariesele SÕJA!!!

Hambakaaries on haigus, mis kahjustab hamba kõvakudesid ja selle küllaltki suur esinemissagedus tekitab muret nii patsientidele kui ka arstidele.

Iga söögikorra järel (10-15 minutit pärast sööki) langeb sülje pH, mis loob soodsa keskkonna kaariese tekkeks. Pärast söömist nagu ka pärast magusa tarbimist ning mahla joomist tuleks suud loputada veega, sest neutraalses keskkonnas toimub hamba emaili remineraliseerumine.

Eestis on kaariesesse haigestumine piirkonniti erinev. Kohtades, kus joogivee fluori sisaldus on normaalne, on see madalam. Kui organismis on fluori optimaalselt, siis on asi hea: fluor teeb hamba emaili nii tugevaks, et sülje pH langus iga söögikorra järel ei mõjuta hambakaariese teket. Hamba email on väga läbilaskev, seepärast on kasulik tarvitada fluori sisaldavaid hambapastasid ja teha fluori aplikatsioone. Lastele on hammaste lõikamise perioodil soovitatav neelata fluoritablette. Enne tuleks aga konsulteerida hambaarstiga, sest vanusele vastavalt on tablettide annused erinevad.

Mis puutub toidusse, siis on soovitatav juua piima ja süüa mitmesuguseid piimasaadusi. Piimason kaltsiumit ja kaltsium tugevdab luukudet. Fluor seob kudedes kaltsiumi ja fosfori. Vanematel inimestel on soovitatav päevas juua kaks klaasi, noorematel isegi 3 kuni 4 klaasi piima. Ja - järgige aga juur- ja puuvilju!

**Taimi Noor
hambaarst**

Kes tahab sõjas osaleda, leidku telemajast hambaarst. Ta on valmis vägesid juhtima.

VASTUKAJA VASTUKAJA VASTUKAJALE

Hommikuse retsenseerimise kohta on arvamusi avaldatud mitu. Kõik nad on õiged. Ka praegune retsenseerimiskord on õige. Ühelegi uuele ei ole samuti mõtet vastu vaielda. Retensioonide laekumise, paljundamise ja levitamise ainus õige koht on kantselai, sest:

- meetodikaosakond kuulub juba ammu aega, mil rohi oli rõhulisem,
- infoleht "9.35" on retsensioonide avaldamiseks sobiv ja on ka 29. märtsil kehtima hakanud ETV struktuuris kantselai

toimetada (vt. TELEKRAATNR. 0),
- kantselai on alati avatud ja iga soovija saab seal retsensioone lugeda,
- kantselile on kõige kiiremad, täpsemad ja kirjaoskajamad töötajad,
- endine arendus- ja nüüdne peadirektor on kord nii otsustanud.
Muidugi võib kõik muutuda, sest kuuldavasti kavatseb peadirektor hommikuse koosoleku 1. märtsil ära reformida. Sinnani on veel 10 kuud ja 3 nädalat.

Retsensioonide lugeja

**TIIT
FJODOROV**

PELLERIJUHI KONKURSS LÕPPENUD

Konkursile laekus kokku 7 soovivavaldust. Neist jäi teise etapi konkureerima kolm kandidaati ja võitis Tiit Fjodorov. Härra Fjodorov on 38-aastane tallinlane, omavene perekonnanimelise vaatamata puhas eestlane. Pärast tollase Tallinna Poliitehnilise Instituudi lõpetamist energeetikainsenerina töötas ta viis aastat Rakendusgeofüüsika Instituudi Läänemere osakonnas vanemteadurina ja seejärel kuni koondamiseni koosseisude vähendamise tõttu 1993. aasta veebruarikuus Tallinna Tehnikaülikooli energeetikateadus-

konnas dotsendina. Teist korda abielus, perekonnas tütar ja poeg. Esimene abielu oli lastetu. Kaalukausi kallutas härra Fjodorovi kasuks see, et mees on juba kooliajast peale tegelnud mägitkamise ja suundorienteerimisega.

Härra Fjodorovile teeb natuke muret ainult see, et peaaegu paralleelselt tema ametisemääramisega avas ukse ka meeste WC ETV stuudio-korruksel (Palume külastada! Toim.), kuid ta lubas konsulteerida oma kosmeetikust abikaasa Malle ja 16-aastase

tütrega Tiiguga ja loodab, et saab meesinimesena ka ainult naisinimeste juhatamisega nendele määratud WC-desse kenasti hakkama. Kui see ainult kauem remondis oleks!

Muide, proua Rattase sõnul seisab remonditöö vanas majas praegu sellepärast, et oodatakse laematerjali saatmist Peterburist. Kui see käes, jätkub töö täie hooga, aga ikka jupiti. Remonti korraga tervel stuudiote-korruksel teha ei luba ETV kõhn rahakott.

Asutatakse ETV AJALOOMUUSEUM

Selleks, et varsti poleks juba hilja, asume kohe asja kallale! Vaata läbi oma kodune arhiiv või kolikamber, tõi sahtlid ja kapid. Kõik asjad ja asjakesed, mis ETV ajalugu kajastavad (auhinnad, sümbolika jms.), mis Sul aga niisama vedeleva on jäänud või hoolikalt talle pandud, tasuks kokku koguda. Esialgu ETV arhiivi ruumidesse. Püsiekspositsiooni jaoks praegu ruume pole, kuid näituste jaoks leiab kohti küll ja küll. Avanäitus uue hooaja esimesel päeval!

Muuseumi ühiskondliku direktori ametit on Hagi Shein pakkunud Voldemar Lindströmile. Kaasa on lubanud lüüa ka arhivaar Silvia Kuulpak.

Armas kolleeg!

Ühel päeval ühineb Eesti Berni autorioiguse konventsiooniga. Oled Sa mõelnud, mis siis saab ja kuidas õigesti, isenda ja teiste huvideid kaalustanuna

- kasutada eetris väljaspool ETV-d ja Eesti valminud muusikateoseid, kujutava kunsti teoseid, multafilme ja videotoodangut?

- võimaldada ETV-s loodud teoste näitamist välismaal?

- sõlmida lepinguid?

ARUTAME NEID KÜSIMUSI 12. - 13. MAIL SEMINARIL, mida tuleb juhatama autorioiguste asjatundja ARTO ALASPÄÄ (IFPI) Helsingist.

Et meie töö oleks vijakas, selleks:

- loe veel kord põhjalikult läbi "EESTI VABARIIGI AUTORIOIGUSTE SEADUS" (ümäratud näiteks 22. detsembril 1992. a. "Postimehes"),

- küsimused, millele Sa seadusest selget vastust ei lei, pane paberile ja too enne 20. aprilli Arne Kirsipuu või Renita Tuma kätte. Seminari juht Arto Alaspää tahab nendega veel enne Tallinna tulekut tutvuda.

Muud asjakohast teavet annab Renita Tuma (tuba 610, tel. 4613).

KÄSTÖÖNURK

Oled Sa üks neist, kes on oma püksisääri või mantlihõlma pidanud telemajja sisenedes vastu poriseid autokülgi nühkima? Kui oled, lõika välja siin avaldatud trahvikviitung ja kinnita

see mõne niisuguse valesti pargitud auto esiklaasile!

Kaks kevadist kärbest ühe hoobiga:

1) kasvatad autojuhti, 2) tõstad oma sissetulekuid.

KVIITUNG

parkimise eest TV-maja ees tasun
EV.....panga arvele nr.
25.- krooni

Märkus: Sul jääb vaid avada oma pangaarve ja oodata rikkaks saamist.

Homo cautus

TULEB! RAAMAT TULEB!

ETV esimene teledirektor Leopold Piip, kes mõni nädal tagasi teatas Hagi Sheinile oma valmisolekust hakkata kirjutama mälestustekogumikku "ETV - esimesed kuusteist" (vt. "Telekraat" nr. 7), on varustatuna kahe paki kirjutuspaberi, paki kopeeripaberi ja kolme masinakirjalindiga asunud tööle. ETV esimene ja praegune teledirektor leidsid ühise keele!

SAMM TAGASI!

Mitte kõik asjad ETV-s ei lähe paremuse poole: Virve Kaljuste lahkumisega lahkus majast ka apteek. Kui kantselai-kandis asja edasijajajaid tööpoolest enam pole, siis tasuks kaaluda, kas ei saaks näiteks Neitsitornis kasvõi ainult peavalu-tablette ja naiste hügieenisidemeid müüma hakata. Ja kaaluda tuleks kiiresti, sest häda ei anna häbeneda.

**Tehtud
KUNGLA
DIALOG CP
arvutit**

Kirjutage meile, joonistage meile.
(Postikana, nov. 1993)
VAHENDAME KÜSIMUSI!

Toimetaja TIINA KANGRO (tuba 210, tel. 4642)
Heiki Meeri, Riho Raie, Tarmo Tilsen (tuba 105, tel. 4605)
Fotod: MM Mammuti arhiiv
Paljundatud ETV paljunduskontoris